

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la respingerea recursului declarat de Gherasim Prițcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Gherasim Prițcan împotriva executorului judecătoresc Ala Postovan-Ungureanu, Băncii Comerciale „Moldova-Agroindbank” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Olga Prițcan, Întreprinderea Individuală „Prițcan Olga”, Întreprinderea Individuală „Prițcan Gherasim”, administratorul autorizat Natalia Onichevici, cu privire la constatarea încălcării dreptului la inviolabilitatea domiciliului prin pătrundere neautorizată și repararea prejudiciului moral,

împotriva încheierilor din 24 septembrie 2024 și 20 noiembrie 2024 ale Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2r-106/25
nr. PIGD 2-19148451-01-2r-14032025)*

Consecințele neînălăturării neajunsurilor cererii de apel. Apelantul nu a îndeplinit indicațiile instanței de apel din încheierea prin care nu s-a dat curs cererii de apel emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1). Neprezentarea în termen a taxei de stat. Respingerea cererii de scutire de la plata taxei de stat.

Judecătoria Cimișlia, sediul Leova, jud. A. Brînza
Curtea de Apel Chișinău, jud. A. Panov, N. Mămăligă, A. Malii

16 iulie 2025

Textul corespunde originalului

**Examinând în lipsa părților recursul declarat de Gherasim Prițcan,
reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov,**

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Ion Munteanu,

Oxana Parfeni, *judcători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 16 septembrie 2019, Prițcan Gherasim a depus cerere de chemare în judecată, concretizată pe parcursul examinării cauzei, împotriva executorului judecătoresc Ala Postovan-Ungureanu, Băncii Comerciale „Moldova-Agroindbank” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Olga Prițcan, Întreprinderea Individuală „Prițcan Olga”, Întreprinderea Individuală „Prițcan Gherasim”, administratorul autorizat Natalia Onichevici, cu privire la constatarea încălcării dreptului la inviolabilitatea domiciliului prin pătrundere neautorizată și repararea prejudiciului moral.

2. Prin hotărârea din 17 ianuarie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Central, s-a respins acțiunea.

3. Prin decizia din 06 februarie 2023 a Curții de Apel Cahul s-a admis apelul declarat de Gherasim Prițcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov. S-a casat integral hotărârea din 17 ianuarie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Central și s-a remis cauza spre rejudecare la Judecătoria Cimișlia, în alt complet de judecată.

4. Prin încheierea din 26 septembrie 2023 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu ÎI „Prițcan Gherasim”, lichidatorul Olga Prițcan, Natalia Onichevici și ÎI „Prițcan Olga”.

5. Prin încheierea din 29 noiembrie 2023 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova, a fost scoasă de pe rol cererea de chemare în judecată depusă de Gherasim Prițcan, în partea încasării prejudiciului material.

6. Prin hotărârea din 27 decembrie 2023 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova, s-a respins acțiunea, ca fiind neîntemeiată.

7. La 23 ianuarie 2024, prin intermediul poștei electronice și la 29 ianuarie 2024 prin intermediul oficiului poștal, Gherasim Prițcan, reprezentat de avocatul

Ludmila Stoianov, a declarat apel împotriva hotărârii din 27 decembrie 2023 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova.

8. Prin încheierea din 15 mai 2024 Curții Supreme de Justiție s-a admis demersul Președintelui interimar al Curții de Apel Comrat, Andrei Mironov, cu privire la strămutarea cauzei la o altă instanță de judecată egală în grad și s-a strămutat prezenta cauză la Curtea de Apel Cahul, pentru judecare în ordine de apel.

9. Prin încheierea din 28 iunie 2024 Curții Supreme de Justiție s-a admis demersul Președintelui interimar al Curții de Apel Cahul, Galina Vavrin, cu privire la strămutarea cauzei la o altă instanță de judecată egală în grad și s-a strămutat prezenta cauză la Curtea de Apel Chișinău, pentru judecare în ordine de apel.

10. Prin încheierea din 10 iulie 2024 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel declarate de apelantul Gherasim Prițcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov. S-a acordat apelantului Gherasim Prițcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov, un termen de 10 zile din momentul recepționării prezentei încheieri, pentru prezentarea în secția civilă din cadrul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Chișinău a apelului motivat, cu indicarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul, a probelor invocate în susținerea apelului, a dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 10 285 MDL și a dovezii de plată a taxei de timbru în mărime de 200 MDL. S-a explicat apelantului și reprezentantului său, că în caz contrar, va avea loc restituirea cererii de apel în corespundere cu prevederile art. 369 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă.

11. La 09 august 2024, prin intermediul oficiului poștal, Gherasim Prițcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov, în termenul acordat, a înlăturat parțial neajunsurile cererii de apel, și anume a prezentat cererea de apel motivată și dovada de plată a taxei de timbru. Totodată, a solicitat scutirea de la plata taxei de stat, invocând că se află în incapacitate de plată a taxei de stat, datorită falimentului întreprinderii individuale al cărei fondator este, iar potrivit legii patrimoniul persoanei fizice este indispensabil de patrimoniul întreprinderii individuale. Astfel, toate bunurile ce îi aparțin cu drept de proprietate sunt puse sub sechestru întru achitarea creanțelor creditorilor. În opinia lui Gherasim Prițcan, prin informația Serviciului Fiscal de Stat nr. 26/1- 38-11-2294/37 din 14 octombrie 2022, prin care se confirmă că are un venit modest (venitul total pentru anul 2021 constituie 36 264,42 MDL), care cu greu acoperă cheltuielile lunare.

Afirmă că este divorțat și contribuie la întreținerea fiicei minore (certificatul de divorț și certificatul de naștere se anexează). Consideră că starea materială precară a apelantului este probată, acesta dispune de dreptul de a solicita instanței scutiri de la plata taxei de stat pentru exercitarea dreptului său la justiție. Iar toate probele în susținerea prezentei cereri au fost prezentate la 21 octombrie 2022 și anexate la dosar.

12. Prin încheierea din 24 septembrie 2024 Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea apelantului Gherasim Prițcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov, privind scutirea de la plata taxei de stat. S-a comunicat apelantului Gherasim Prițcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov, că necesită să prezinte, în cancelaria Curții de Apel Chișinău, dovada de plată a taxei de stat în sumă de 10 285 MDL și că i se acordă termen de 10 zile din momentul recepționării prezentei încheieri să lichideze neajunsurile menționate. În caz contrar cererea de apel nu va fi considerată depusă și va fi restituită conform art. 369 alin. (1) din Codul de procedură civilă. S-au adus la cunoștință urmările art. 369 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă, ce survin în urma neexecutării prezentei încheieri (vol. III, f.d. 179-181).

13. Prin încheierea din 20 noiembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău s-a restituit cererea de apel depusă de apelantul Gherasim Prițcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov, pentru neîndeplinirea indicațiilor instanței de apel, expuse în încheierea din 24 septembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău (vol. III, f.d. 185).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

14. La 22 februarie 2025, Gherasim Prițcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov, a depus prin intermediul oficiului poștal cerere de recurs împotriva încheierii din 20 noiembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând, în temeiul art. 432 alin. (1) lit. a) și e) din Codul de procedură civilă, casarea încheierii din 24 septembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău de respingere a cererii privind acordarea scutirilor la plata taxei de stat pentru judecarea în ordine de apel, casarea încheierii din 20 noiembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău de restituire a apelului și soluționarea în fond a problemei privind scutirea lui Gherasim Prițcan de la plata taxei de stat cu remiterea cauzei către Curtea de Apel Centru pentru judecarea în fond (vol. III, f.d. 218-220, 228).

ARGUMENTELE RECURSULUI

15. În motivarea recursului, Gherasim Pritcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov, în esență, a invocat că instanța de apel în mod eronat a respins cererea sa de scutire de la plata taxei de stat, or, la materialele cauzei sunt suficiente probe care confirmă incapacitatea lui de plată.

16. Recurentul a învederat că este unic fondator al ÎI „Pritcan Gherasim”, care la moment se află în proces de insolabilitate. Având în vedere că patrimoniul fondatorului întreprinderii individuale este indispensabil de cel al întreprinderii, fondatorul poartă răspundere nelimitată față de creditorii întreprinderii. Astfel, toate bunurile ce îi aparțin cu drept de proprietate sunt puse sub sechestru și sunt valorificate sub controlul instanței de insolabilitate, iar din mijloacele realizate sunt stinse creanțele creditorilor.

17. Recurentul a menționat că a prezentat instanței de apel probe care confirmă că, în prezent, cauza de insolabilitate încă este pendinte pe rolul Judecătorei Cimișlia, precum și faptul că toate bunurile ce îi aparțin cu drept de proprietate sunt puse sub sechestru și sunt valorificate sub controlul instanței de insolabilitate, iar din mijloacele realizate sunt stinse creanțele creditorilor. Iar aceste circumstanțe, la rândul lor, confirmă imposibilitatea sa de a achita taxa de stat la depunerea cererii de apel.

18. Subsecvent, recurentul a indicat că, la examinarea chestiunii de scutire de la plata taxei de stat, Curtea de Apel Chișinău nu a luat în considerare faptul că, anterior, prin încheierea din 25 octombrie 2022 a Curții de Apel Cahul, a fost scutit parțial de la plata taxei de stat pe aceleași circumstanțe de fapt, iar situația lui nu s-a schimbat de atunci. Or, datorită falimentului, nu dispune de bunuri materiale din valorificarea cărora ar putea fi achitată taxa de stat, nu are un salariu, deoarece a fost disponibilizat din serviciu din motiv că funcția de administrator o deține lichidatorul procesului de faliment, administratorul autorizat Natalia Onichevici. Mai mult ca atât, este divorțat și are la întreținere fiica minoră.

ASPECTE DE PROCEDURĂ ÎN RECURS

19. Prin referința depusă electronic la 27 martie 2025, intimata BC „Moldova-Agroindbank” SA a solicitat respingerea recursului declarat de Gherasim Pritcan și menținerea încheierilor recurate.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

20. Art. 424 alin. (2) din Codul de procedură civilă:

„Curtea Supremă de Justiție examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de către curțile de apel.”

21. Art. 425 din Codul de procedură civilă:

„Termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.”

22. Art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă:

„Recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.”

23. Art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă:

„Instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.”

24. Art. 365 alin. (4) din Codul de procedură civilă:

„La cererea de apel se anexează dovada de plată a taxei de stat, dacă apelul se impune cu taxă, și/sau a taxei de timbru.”

25. Art. 368 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă:

„(1) Dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art. 364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat și/sau a taxei de timbru, instanța de apel, în termen de 10 zile de la repartizarea dosarului, dispune printr-o încheiere, fără înștiințarea participanților la proces, să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor.

(3) Încheierea instanței de apel de a nu se da curs cererii poate fi atacată odată cu fondul.”

26. Art. 369 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă:

a) apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1).”

27. Art. 10 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural.”

28. Art. 16 din Codul de procedură civilă:

„Neexecutarea nemotivată a actelor judecătorești, dispozițiilor, cererilor, delegațiilor, citațiilor, altor adresări legale, precum și lipsa de considerație față de judecată, atrag răspunderea prevăzută în prezentul cod și în alte legi.”

29. Art. 83 din Codul de procedură civilă:

„(1) Taxa de stat este o sumă de bani care se percepe, în temeiul legii, de către instanța judecătorească în beneficiul statului de la persoanele în ale căror interese se exercită actele procedurale de judecare a cauzei civile sau cărora li se eliberează copii de pe documente din dosar.

(2) În acțiunile patrimoniale, taxa de stat se determină în funcție de caracterul și valoarea acțiunii, iar în acțiunile nepatrimoniale și în alte cazuri prevăzute de lege, în proporții fixe, conform Legii taxei de stat nr.213/2023.

(3) Se impune cu taxă de stat fiecare cerere de chemare în judecată, cererea reconvențională, cererea de intervenție principală, cererea vizând cauzele cu procedură specială, cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, cererea de declarare a insolvabilității, cererea de eliberare a titlului executoriu privind executarea hotărârilor arbitrale, cererea de apel, cererea de recurs, cererea de eliberare a copiilor (duplicatelor) de pe actele judecătorești, precum și alte cereri prevăzute la pct. 1 din anexa nr. 1 la Legea taxei de stat nr. 213/2023.”

30. Art. 3 lit. a) din Legea taxei de stat nr. 213/2023:

„Se impune taxă de stat pentru cererile de chemare în judecată, cererile reconvenționale, cererile de intervenție principală, cererile de apel, cererile de recurs și alte cereri prevăzute în anexa nr. 1, cererile de contestare a actelor și acțiunilor executorului judecătoresc, precum și pentru cererile de eliberare de către instanța de judecată a copiilor (duplicatelor) de pe documente, conform anexei nr. 1.”

31. Art. 6 alin. (3) din Legea taxei de stat nr. 213/2023:

„Taxa de stat pentru cererile de chemare în judecată, cererile reconvenționale, cererile de intervenție principală, cererile de apel, cererile de recurs și pentru celelalte cereri prevăzute în anexa nr. 1 se achită la depunerea lor, iar pentru eliberarea repetată a copiilor (duplicatelor) de pe fiecare act judecătoresc de dispoziție, a copiilor de pe alte documente din dosar, eliberate de instanța de judecată la solicitarea părților sau a altor persoane participante la proces – la primirea lor.”

32. Pct. 1.16. din anexa nr. 1 la Legea taxei de stat nr. 213/2023:

„Pentru cererile de apel împotriva hotărârilor instanțelor de judecată, inclusiv pentru apelul incident și cererile de alăturare la apel quantum taxei de stat este 85% din taxa de stat achitată în prima instanță, iar în cazul litigiilor cu caracter patrimonial – 85% din taxa calculată din suma contestată.

33. Art. 85 alin. (1) și (4) din Codul de procedură civilă:

„(1) Scutirile de taxa de stat și/sau de taxa de timbru sunt prevăzute de pct. 1 din anexa nr. 2 la Legea taxei de stat nr. 213/2023 și se aplică în modul prevăzut de alin. (4) din prezentul articol.

(4) În funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat ori a unei părți a acesteia și/sau de plata taxei de timbru, atât în primă instanță, cât și în cazul exercitării căilor de atac.”

34. Art. 5 alin. (2) din Legea taxei de stat nr. 213/2023:

„În funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat ori a unei părți a acesteia și/sau de plata taxei de timbru pentru intentarea unui proces judiciar civil, a unui proces de contencios administrativ, pentru fiecare contestație împotriva deciziei agentului constatator asupra cauzei contravenționale, precum și pentru fiecare cerere privind contestarea actelor de executare sau acțiunilor/inacțiunii executorului judecătorească, atât în primă instanță, cât și în cazul exercitării căilor de atac.”

35. În Nota de la Pct. 1 din anexa nr. 2 la Legea taxei de stat nr. 213/2023 este prevăzut:

„În cazurile prevăzute de lege, judecătorul sau instanța de judecată este în drept să scutească, la cerere, integral sau parțial, persoanele fizice și juridice de taxa de stat, precum și să eșaloneze sau să amâne achitarea de către acestea a taxei de stat, în funcție de situația lor materială și de probele prezentate în acest sens.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

36. Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că încheierea din 20 noiembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată în mod electronic reprezentantului recurentului, prin intermediul e-mailului, în data de 17 februarie 2025 (vol. III, f.d. 205). Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost predată oficiului poștal în data de 22 februarie 2025 (vol. III, f.d. 228).

37. Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins, cu menținerea încheierilor din 24 septembrie 2024 și 20 noiembrie 2024 ale Curții de Apel Chișinău, din considerentele ce urmează.

38. Materialele cauzei atestă că, la 23 ianuarie 2024, prin intermediul poștei electronice și la 29 ianuarie 2024 prin intermediul oficiului poștal, Gherasim Pritcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov, a declarat apel împotriva

hotărârii din 27 decembrie 2023 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova (vol. III, f.d. 79, 80, 84, 85-86).

39. Prin încheierea din 10 iulie 2024 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Gherasim Prițcan și i s-a acordat apelantului un termen de 10 zile, din momentul recepționării încheierii, a apelului motivat, cu indicarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul, a probelor invocate în susținerea apelului, a dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 10 285 MDL și a dovezii de plată a taxei de timbru în mărime de 200 MDL. S-a explicat apelantului și reprezentantului său, că în caz contrar, va avea loc restituirea cererii de apel în corespundere cu prevederile art. 369 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă (vol. III, f.d. 163-167).

40. La 09 august 2024, prin intermediul oficiului poștal, Gherasim Prițcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov, în termenul acordat, a înlăturat parțial neajunsurile cererii de apel, și anume a prezentat cererea de apel motivată și dovada de plată a taxei de timbru. Totodată, a solicitat scutirea de la plata taxei de stat (vol. III, f.d. 169, 170-176, 177).

41. Prin încheierea din 24 septembrie 2024 Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea apelantului Gherasim Prițcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov, privind scutirea de la plata taxei de stat. S-a comunicat apelantului Gherasim Prițcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov, că necesită să prezinte, în cancelaria Curții de Apel Chișinău, dovada de plată a taxei de stat în sumă de 10 285 MDL și că i se acordă termen de 10 zile din momentul recepționării prezentei încheieri să lichideze neajunsurile menționate. În caz contrar cererea de apel nu va fi considerată depusă și va fi restituită conform art. 369 alin. (1) din Codul de procedură civilă. S-au adus la cunoștință urmările art. 369 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă, ce survin în urma neexecutării prezentei încheieri (vol. III, f.d. 179-181).

42. Prin încheierea din 20 noiembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău s-a restituit cererea de apel depusă de apelantul Gherasim Prițcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov, pentru neîndeplinirea indicațiilor instanței de apel, expuse în încheierea din 24 septembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău (vol. III, f.d. 185).

43. Efectuând controlul judiciar al încheierilor din 24 septembrie 2024 și 20 noiembrie 2024 ale Curții de Apel Chișinău, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că acestea sunt întemeiate legal și în corespundere normele de drept procedurale și în concordanță cu circumstanțele cauzei.

44. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă, care reglementează instituția scutirii de la plata taxei de stat și/sau a taxei de timbru, are un caracter dispozitiv, iar beneficiul scutirii nu operează de drept, ci este condiționat de îndeplinirea cumulativă a două cerințe: (i) invocarea unei stări materiale precare și (ii) susținerea acesteia prin probe corespunzătoare.

45. Astfel, cererea de scutire este supusă unei condiționări duble: condiție factuală – existența unei stări materiale ce justifică imposibilitatea sau dificultatea plății; și condiție procedurală – prezentarea de probe relevante și suficiente, iar scutirea de la plata taxei este lăsată la aprecierea instanței, care o va acorda „în funcție de situația materială și de probele prezentate”.

46. Instanța de recurs învederează că, cererea de scutire trebuie să fie însoțită în mod obligatoriu de probe, care în opinia solicitantului confirmă starea materială și care trebuie să fie relevante (adică să se refere la sursele de venit, cheltuieli esențiale, bunuri deținute și alte obligații financiare), suficiente, care ar permite o evaluare obiectivă a stării materiale, dar și actualizate.

47. Respectarea condiției de probe actualizate este necesară, întrucât o situație materială este o realitate dinamică și poate fi profund diferită de la o lună la alta. Prezentarea unor acte sau înscrisuri emise cu mult înainte de depunerea cererii nu poate servi drept fundament probator adecvat, întrucât nu reflectă starea reală a solicitantului la momentul procesual pertinent.

48. Astfel, în lipsa unor probe recente și concludente, instanța nu poate aplica dispozițiile art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă, întrucât ar însemna pronunțarea unei soluții în temeiul unor presupuneri și nu al unor fapte dovedite.

49. În condițiile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție vădește că, la cererea din 09 august 2024 de scutire de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel, apelantul Gherasim Prițcan nu a anexat niciun înscris în susținerea cererii de scutire de la plata taxei de stat, menționând că toate probele în susținerea prezentei cereri au fost prezentate la 21 octombrie 2022 și anexate la dosar.

50. Însă, această poziție a recurentului nu poate fi acceptată, deoarece în raport cu dispozițiile art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă, acordarea scutirii de la plata taxei de stat este condiționată de existența unei situații materiale care împiedică sau face vădit dificilă achitarea taxei și care trebuie dovedită prin probe corespunzătoare și actuale.

51. Invocarea unor acte depuse cu aproape doi ani anterior formulării cererii de scutire de la plata taxei de stat nu satisface exigențele legale privind probațiunea actualizată a stării materiale, neputând fundamenta o soluție de scutire. Apelantul nu a făcut dovada faptului că starea sa materială din anul 2022 s-a menținut neschimbată până la momentul depunerii cererii de scutire la 09 august 2024, neprezentând înscrisuri recente privind veniturile, bunurile deținute sau alte elemente relevante.

52. De asemenea, Gherasim Prițcan nu a demonstrat că, în perioada scursă între cele două momente procesuale, nu a desfășurat activități generatoare de venit, inclusiv prin angajare în câmpul muncii. Simplul fapt că este fondatorul unei întreprinderi individuale aflate în proces de lichidare nu echivalează cu imposibilitatea de a munci sau de a obține venituri din alte surse, această circumstanță neputând fi considerată un impediment obiectiv.

53. Totodată, tabelul creanțelor aferent întreprinderii individuale al cărei fondator este Gherasim Prițcan și care se află în proces de lichidare nu reflectă situația financiară actuală a acestei entități, întrucât a fost întocmit la data de 26 iulie 2017. Fiind un act vechi de peste șapte ani, acesta nu poate avea valoare probatorie în privința stării materiale personale a apelantului în anul 2024, mai ales în lipsa unor informații actualizate privind evoluția procedurii de lichidare și relația sa patrimonială efectivă cu întreprinderea.

54. În absența altor înscrisuri recente privind veniturile realizate, bunurile deținute sau alte date relevante despre situația socio-economică a lui Gherasim Prițcan, instanța de apel corect a constatat că acesta nu și-a îndeplinit obligația procesuală de a proba, în mod suficient și actual, îndeplinirea condițiilor prevăzute la art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă pentru acordarea facilității solicitate.

55. La fel, nu pot fi reținute criticile recurentului precum că, anterior, prin încheierea din 25 octombrie 2022 a Curții de Apel Cahul, a fost scutit parțial de la plata taxei de stat pe aceleași circumstanțe de fapt, iar situația lui nu s-a schimbat de atunci. Or, scutirea produce efecte strict pentru etapa procesuală în care a fost acordată și se bazează exclusiv pe probe actuale atașate acelei cereri. Ea nu conferă un drept perpetuu și nu creează o prezumție permanentă cu privire la precaritatea materială a părții.

56. Încheierea din 25 octombrie 2022 s-a întemeiat pe înscrisuri recente la data respectivă, iar de la acel moment au trecut aproape doi ani, interval în care situația patrimonială a recurentului putea suferi modificări substanțiale. În

prezenta cauză, Gherasim Prițcan nu a depus niciun act actualizat care să ateste că veniturile, bunurile ori obligațiile sale financiare au rămas neschimbate.

57. În aceste condiții, instanța nu poate opera cu simple afirmații nesuținute și nu poate extinde *de plano* efectele unei scutiri anterioare, or, principiul certitudinii probelor și sarcina probei care incumbă petentului impun respingerea criticilor formulate.

58. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel just și întemeiat a respins cererea lui Gherasim Prițcan de scutire de la plata taxei de stat depusă la 09 august 2024, din motiv că nu au fost îndeplinite condițiile art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

59. Succesiv, Completul de judecată al Curții Supreme de Judecată învederează că încheierea din 20 noiembrie 2024, prin care Curtea de Apel Chișinău a dispus restituirea cererii de apel, nu poate fi analizată izolat, ci este indisolubil legată de încheierile anterioare prin care nu s-a dat curs cererii de apel și s-a acordat termen de prezentare a dovezii de plată a taxei de stat (încheierea din 10 iulie 2024) și încheierea din 24 septembrie 2024 prin care s-a respins cererea de scutire de la plata taxei de stat și s-a acordat termen suplimentar pentru prezentarea dovezii de plată a taxei de stat.

60. În speță, apelantului Gherasim Prițcan i s-a oferit de două ori și în mod expres posibilitatea de a remedia neajunsurile cererii de apel, prin încheierea din 10 iulie 2024 și, ulterior, prin încheierea din 24 septembrie 2024, în care i s-a comunicat în mod clar că neprezentarea dovezii de achitare a taxei de stat în termenul acordat va duce la restituirea cererii de apel.

61. Astfel, restituirea cererii de apel prin încheierea din 20 noiembrie 2024 constituie, *de facto*, o consecință directă și necesară rezultată din neexecutarea de către apelantul Gherasim Prițcan a obligației procesuale de a prezenta dovada achitării taxei de stat, obligație instituită în sarcina sa prin încheierile din 10 iulie 2024 și din 24 septembrie 2024 ale Curții de Apel Chișinău.

62. Termenul acordat de instanța de apel întru înlăturarea neajunsurilor ce au servit temei pentru a nu da curs cererii de apel este unul imperativ și peremptoriu, lui Gherasim Prițcan revenindu-i obligația pozitivă de a se conforma întocmai dispozițiilor instanței de apel și a lichida aceste neajunsuri, în caz contrar, intervenind *uno ictu*, cu titlu de sancțiune procedurală restituirea apelului în temeiul art. 369 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă.

63. Întrucât apelantul nu a executat aceste indicații, sancțiunea procedurală a fost aplicată în mod firesc și legal. Finalitatea reglementării prevăzute la art. 369 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă constă în asigurarea disciplinei procedurale, evitarea tergiversării procesului și respectarea principiului egalității armelor, inclusiv din perspectiva obligațiilor financiare aferente exercitării unei căi de atac.

64. Așadar, încheierea de restituire a cererii de apel nu este rezultatul unui formalism excesiv, ci reflectă neîndeplinirea unei obligații procesuale esențiale, prevăzute expres de lege și adusă în prealabil la cunoștința apelantului.

65. Instanța de recurs notează că, apelantul, fiind interesat în soarta soluționării prezentului litigiu, urma să întreprindă măsurile necesare de a proteja dreptul său de acces la instanță, prin executarea încheierii din 24 septembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău, cu prezentarea dovezii de plată a taxei de stat în interiorul termenului-limită acordat de instanța de apel pentru lichidarea neajunsurilor la depunerea cererii de apel.

66. Jurisprudența CtEDO reiterează obligația părții de a lua măsurile necesare pentru protecția drepturilor sale de acces la justiție, inclusiv prin manifestarea diligenței în exercitarea drepturilor sale procedurale și a interesului față de soarta dosarului vizat (cauza van Harn vs. Germania, hotărâre din 11 septembrie 2007, cauza Pîrnău ș.a. vs. Republica Moldova, hotărâre din 31 ianuarie 2012 și cauza SA Universul vs. Republica Moldova, hotărâre din 10 iulie 2012).

67. Totuși, dreptul la o instanță nu este absolut. Acesta poate fi, prin natura sa, supus limitărilor, deoarece dreptul de acces, prin sine, cere reglementare din partea statului. Garantând părților în litigiu un drept efectiv de acces la o instanță care să hotărască asupra „drepturilor și obligațiilor lor cu caracter civil”, articolul 6 § 1 acordă statului dreptul de a alege liber mijloacele care să fie utilizate în acest scop.

68. În acest sens, Curtea Europeană a statuat că restricția impusă accesului la o instanță judecătorească sau un tribunal nu va fi compatibilă cu articolul 6 § 1, decât dacă aceasta urmărește un scop legitim și există o proporționalitate rezonabilă între mijloacele folosite și scopul legitim urmărit (a se vedea, Tinnelly & Sons Ltd and Others și McElduff and Others vs. the United Kingdom, hotărârea din 10 iulie 1998).

69. Conjunctura relevată profilează faptul că Gherasim Pritcan nu a dat dovadă de diligență și interes suficient la utilizarea căilor procedurale de atac a hotărârii judecătorești.

70. În baza celor constatate, Completul de judecată notează că există o proporționalitate rezonabilă între mijloacele folosite și scopul legitim urmărit în situația în care nu a fost efectuată înlăturarea neajunsurilor stabilite în termenul acordat, iar soluția instanței de restituire a apelului nu poate fi privită, în principiu, ca o restricție asupra dreptului de acces la un tribunal.

71. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, soluția emisă de către instanța de apel este una întemeiată legal și în corespundere cu circumstanțele cauzei, or, argumentele și probele invocate în susținerea cererii de recurs sunt contrare legislației procesuale și lipsite de relevanță.

72. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 427 lit. a), art. 428 din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Respinge cererea de recurs depusă Gherasim Pritcan, reprezentat de avocatul Ludmila Stoianov, împotriva încheierilor din 24 septembrie 2024 și 20 noiembrie 2024 ale Curții de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Oxana Parfeni